



Erasmus+



Belgrade
belgrade.impacthub.net

P R I K A Z

Program za razvoj kompetenc za avtonomne zaposlitve

“Izobraževanje bodisi deluje kot instrument, ki se uporablja za lažje vključevanje mlade generacije in doseganje njihovega delovanja v skladu z logiko obstoječjega sistema, bodisi postane praksa svobode in sredstvo, s katerim posamezniki kritično in ustvarjalno obravnavajo realnost okrog sebe in tako odkrivajo, kako sodelovati pri njenem preoblikovanju.” Paulo Freire, Pedagogy of the Oppressed

Bob, zavod za izobraževanje in kulturne dejavnosti, Ljubljana
Intelektualni rezultat projekta strateškega partnerstva Erasmus+: Post-YU Trilateral
Bottom up Learning (PYTBUL) – Empowering Youth in the Region
Trajanje projekta: september 2015 – januar 2017
Partnerske organizacije: Volonterski center Istra (Hrvaška), Impact HUB (Srbija)

KAZALO

1. IME PROGRAMA.....	4
2. UTEMELJITEV.....	4
2.1 Položaj mladih v obdobju strategij 2013 – 2020(22).....	4
2.2 Izobraževalni programi in druge priložnosti za vključevanje mladih.....	5
2.3 Izobraževalni program za podporo pri samozaposlovanju	6
3. CILJNA SKUPINA	7
3.1 Dejavniki, ki vplivajo na izbor ciljne skupine.....	7
3.1.1 Stopnja brezposelnosti med mladimi	7
3.1.2 Izobrazbena struktura med mladimi	7
3.1.3 Tveganje revščine	8
3.1.4 Opredelitev ciljne skupine s sociološkega vidika	8
3.1.5 Opredelitev ciljne skupine z vidika izobraževanja	8

4. CILJI PROGRAMA.....	9
4.1 Temeljni namen in cilji	9
4.1 Cilji posameznih modulov programa	9
4.1.1 Specifični cilji Modula 1	9
4.1.2 Specifični cilji Modula 2	10
4.1.3 Specifični cilji Modula 3	10
4.1.4 Specifični cilji Modula 4	10
4.1.5 Specifični cilji Modula Kontinuirana mentorska podpora	11
5. VSEBINSKA IN ORGANIZACIJSKA IZPELJAVA PROGRAMA	11
5.1 MODULI PROGRAMA.....	11
5.2 ORGANIZACIJA IZOBRAŽEVANJA.....	13
5.3 TRAJANJE PROGRAMA.....	14
5.3.1 Časovni obseg	14
5.3.2 Letna razvrstitev	14
5.3.3 Tedenska razvrstitev	15
5.3.4 Dnevna razporeditev	15
5.4 PROJEKTNNA SKUPINA	16
6. POGOJI ZA VKLJUČITEV V IZOBRAŽEVANJE	17
7. POGOJI ZA NAPREDOVANJE IN DOKONČANJE IZOBRAŽEVANJA	18
8. OBLIKE IN METODE DELA	18
8.1 IZHODIŠČA.....	18
8.2 METODE DELA.....	19
9. VLOGA MENTORJA	20
SEZNAM VIROV	22
PRILOGA.....	24
PRILOGA 1: OBRAZEC: Načrtovanje aktivnosti.....	24

1. IME PROGRAMA

Program neformalnega izobraževanja se imenuje **PROGRAM ZA RAZVOJ KOMPETENC ZA AVTONOMNE ZAPOSLOTITVE (kratko PRIKAZ)**.

2. UTEMELJITEV

S programom neformalnega izobraževanja, Program za razvoj kompetenc za avtonomne zaposlitve (PRIKAZ), naslavljamo problematiko mladih, ki so brez zaposlitve in niso vključeni v nobeno obliko izobraževanja. Zasnovali smo ga na osnovi prepoznane potrebe po programu, ki bo udeležencem nudil podporo pri realizaciji (samo)zaposlitvenih idej.

2.1 Položaj mladih v obdobju strategij 2013 – 2020(22)

Ko razmišljamo o položaju mladih na pragu dvajsetih let 21. stoletja, se moramo zavedati večplastnosti problematike mladih. Ta ni vezana le na trg delovne sile in brezposelnost. Na ravni svojega socialnega okolja se posamezniki srečujejo z delovno in posledično družbeno pasivnostjo v družinskem in lokalnem okolju ter naraščajočo brezposelnostjo in prekernim delom med sovrstniki.

V Resoluciji o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022 ugotavljajo, da so mladi 'na trgu delovne sile zaradi pomanjkanja delovne zgodovine, delovnih izkušenj in strukture povpraševanja po delovni sili ter zaradi neprilagojenosti sistemov socialnega varstva novi družbeni realnosti še posebej ranljivi, zato obstaja večje tveganje, da bodo prav oni postali del družbene margine (ne pa skupine na trgu delovne sile, ki so vanj že trdno integrirane). Poleg tega trenutna vsebinska ureditev formalnega izobraževalnega sistema ne spodbuja raziskovanja več različnih sposobnosti in interesov posameznika kot tudi ne širi zavedanja o pomembnosti odločitev, ki jih mladi na točkah prehodov med stopnjami izobraževanja sprejemajo (ReNPM13–22, 2013).' Tako mlad posameznik s pretežno formalno pridobljenimi znanji pogosto slabo pozna svoje lastne vire moči in načine, na katere jih lahko uporabi.

Možnosti za zaposlovanje mladih na trgu dela so slabe, njihov socialni položaj pa je skrb zbujajoč. Po podatkih Statističnega urada RS¹ in Zavoda RS za zaposlovanje je stopnja registrirane brezposelnosti med mladimi okrog 20 %, od tega je dolgotrajno brezposelnih mladih kar 32,8 %. Zaskrbljujoči so podatki o načinih zaposlovanja mladih. Ti so v veliki meri izpostavljeni prekernim oblikam dela – kar 47,83 % jih je zaposlenih za določen čas. V Sindikatu Mladi Plus in v Gibanju za dostojno delo in socialno družbo ugotavljajo, da so te zaposlitve nemalokrat nezakonite, saj vsebujejo elemente rednih zaposlitev. Na pragu tveganja revščine živi 15,35 % mladih, od tega več kot polovica dolgotrajno. Razblinja se tudi mit o lažjem zaposlovanju za bolj izobražene. Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje je bilo v letu 2016 več kot 15 % brezposelnih s 6., 7. ali 8. stopnjo izobrazbe.

Posledično je med mladimi moč zaznati upad motivacije za iskanje novih priložnosti in občutek nemoči pri reševanju družbene problematike, ki se nanaša na njih same. Kar ne velja zgolj za manj izobražene mlade, temveč tudi za bolj izobražene.

2.2 Izobraževalni programi in druge priložnosti za vključevanje mladih

Javno-veljavni izobraževalni programi, ki so trenutno namenjeni mladim, Projektno učenje za mlajše odrasle (PUM)² oz. prenovljeni Projektno učenje mlajših odraslih (PUM-O) in program Mladi in podjetni, so namenjeni dokaj ozko opredeljeni ciljni skupini, tako starostno kot izobrazbeno. V PUM in PUM-O se vključujejo mladi od 15. do 25. leta starosti z nedokončano srednješolsko izobrazbo. Cilj programa PUM-O³ je razviti potencialne ranljivih mlajših odraslih za uspešno vključevanje v izobraževanje za pridobitev izobrazbe, razvijanje poklicne identitete in tako uspešno vključevanje na trg dela ter uspešno socialno integracijo. Tako kot PUM in PUM-O je tudi program Mladi in podjetni namenjen mladim, ki zgodaj opustijo šolanje. Cilj programa je spoznavanje, pridobivanje in krepitev temeljnih znanj in zmožnosti, zlasti temeljne zmožnosti samoiniciativnost in podjetnost.

Evalvacijska študija programa PUM iz leta 2010 je pokazala, da ima tovrstna oblika izobraževanja številne pozitivne učinke na udeležence. Udeleženci so povedali, da je udeležba v programu vplivala na pozitivne spremembe v njihovem življenju. Kot ključno izpostavljajo učno izkušnjo, ki se bistveno razlikuje od njihovih dosedanjih šolskih izkušenj. Program zagotavlja učinkovito uresničevanje večine zastavljenih ciljev: redno šolanje je nadaljevalo 48% udeležencev, zaposlilo se jih je 26%, 18% se jih je zaposlilo in se šolalo ob delu, 6% udeležencev po končanem programu PUM uresniči svoje podjetniške ideje (Mag. MOŽINA, Estera idr., 2010).

V porastu so iniciative kot so prostori za 'sodelo' in 'startup' centri in vse več mladih se vključuje v tovrstne skupnosti. Coworking ali sodelo je relativno mlad, nekaj let star koncept sodobnega načina dela posameznikov različnih profesij, ki delujejo bodisi samostojno (so samozaposleni) bodisi pod okriljem določene organizacije (so vpeti v delujoč kolektiv) in načeloma souporabljajo delovno površino v določenem časovnem obdobju z namenom zmanjšanja socialne izolacije, profesionalne izmenjave, potencialne optimizacije samostojnega ali kolektivnega delovnega procesa ter povezovanja z ostalimi posamezniki, kar jim omogoči realizacijo določenih bodisi poslovnih bodisi družbeno koristnih ciljev (PERČIČ idr., 2015)⁵. Iz opredelitve je razvidno, da gre za skupnosti, v katere se vključujejo posamezniki, ki že imajo izoblikovano poslovno pot in poslovne ideje in jih v coworking skupnosti nadgrajujejo v sodelovanju z drugimi člani skupnosti. Tudi startup centri delujejo na enak princip, spodbujajo razvoj podjetniških idej, promovirajo vstop v uspešen, poslovni, svet, ustanavljanje podjetij ipd..

Ena od možnosti za mlade so tudi karierni centri slovenskih univerz. Ti so namenjeni aktualnim in bodočim študentom ter diplomantom. Aktivnosti kariernih centrov potekajo v obliki kariernih informiranj in svetovanj, delavnic (karierni tabor: samoocena, iskanje zaposlitve, karierni načrt, razgovor, idr.), posvetov o izzivih v tujini, podjetništvu, pripravištvu, t. i. kariernih dni, predstavitev

delodajalcev na fakultetah in obiskov v dejanska delovna okolja ipd..

2.3 Izobraževalni program za podporo pri samozaposlovanju

Razpoložljive možnosti za mlade in razpoložljivi izobraževalni programi, vključno s programom PUM in PUM-O, navkljub njegovi nesporni kvaliteti, ne zadovoljujejo nekaterih potreb, ki se pojavljajo v aktualnem času in prostoru. Snovalci programa PRiKAZ imamo kot mentorji dolgoletne izkušnje z delom v programu PUM. Kot odgovor na potrebe udeležencev programa PUM in drugih mladih, ki so se na najrazličnejše načine vključevali v dejavnosti naše 'hiše', smo od leta 2008 zasnovali in izpeljali številne programe neformalnega izobraževanja ter projekte za aktivno vključevanje mladih.

Na osnovi naših izkušenj ter pregleda programov in drugih možnosti za mlade ugotavljamo, da imamo v podpori mladim na poti odraščanja in k njihovi ekonomski samostojnosti vrzel na področju izobraževalnih programov za brezposelne mlade:

- po 25. letu starosti,
- z dokončano izobrazbo, brezposelne zaradi neuskkljenosti med povpraševanjem in ponudbo delovne sile,
- s skromnimi ali brez delovnih ali prostovoljskih izkušenj,
- ki želijo spremembo in imajo ideje pa ne vedo, kako jih izpeljati,
- ki nimajo razvitih znanj, veščin, sposobnosti in odnosov za razvoj in realizacijo poslovnih idej v že obstoječih strukturah (sodelo, startup ali karierni centri) in pri tem potrebujejo mentorsko podporo,
- ki udeleženca podprejo v prepoznavanju njegovih notranjih virov moči in pri razvoju le-teh z namenom oblikovanja možne (samo)zaposlitve, ne glede na to, za kaj se je šolal,
- ki udeležencem omogočijo preizkus poslovne ideje (izdelka ali storitve) z mentorsko podporo v okviru izobraževalnega programa, temelječega na izkustvenem učenju,
- ki mlade oborožijo s konkretno izkušnjo povezovanja z različnimi deležniki,
- ki predvidevajo vključevanje udeležencev različnih poklicnih profilov in stopenj izobrazbe za prevzemanje različnih ravni nalog, ki jih je potrebno opraviti pri uresničevanju zastavljenih projektov udeležencev programa (od usklajevanja, trženja, do logistike itd.).⁴

V luči navedenih ugotovitev je program PRiKAZ podpora posamezniku pri realizaciji ideje, ko mu vse okolje pravi 'kaj se trudiš, saj ti itak ne bo uspelo'. V programu je poudarek na približevanju t.i. osebnemu poslanstvu posameznega udeleženca. Ta se z dejavnostjo, ki jo oblikuje kot možno avtonomno zaposlitev, približuje uresničevanju sebe, ne glede na to, za kaj se je šolal.

3. CILJNA SKUPINA

V program se vključujejo brezposelni mladi od 18. do 29. leta starosti, ne glede na smer in stopnjo izobrazbe in ali je ta dokončana ali nedokončana. Najnižja predvidena starost je 18 let, saj v skladu s cilji programa predvidevamo, da bodo udeleženci sprejemali naloge, ki so povezane z opravilno sposobnostjo, ki jo oseba pridobi z 18. leti. V program se vključujejo mladi ne glede na stopnjo in smer izobrazbe; mladi, ki še nikoli niso bili zaposleni ali pa imajo nesistematične in kratkotrajne delovne izkušnje, oziroma so iskalci prve zaposlitve. V program prav tako vključujemo dolgotrajno brezposelne mlade ter NEET mlade (mladi, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo).

V programu pričakujemo največ kandidatk in kandidatov, ki še nikoli niso bili redno zaposleni. Praviloma se po prenehanju šolanja lahko prijavijo kot iskalci prve zaposlitve. Udeleženske_c_i z delovnimi izkušnjami bodo imeli predvidoma nesistematične in kratkotrajne delovne izkušnje (priložnostno ali honorarno delo, praviloma na črno).

3.1 Dejavniki, ki vplivajo na izbor ciljne skupine

3.1.1 Stopnja brezposelnosti med mladimi

Podatki kažejo, da se je od leta 2007 stopnja brezposelnosti mladih močno povečala, kar je povzročilo izgubo primerjalno ugodnega položaja slovenske mladine glede na povprečje EU-27. V okviru metodološkega pristopa samoocene brezposelnosti je bilo v juniju 2013 brezposelnih kar 36,1 % mladih, po podatkih Eurostata pa samo 24,1 % mladih. Večina zaposlenih mladih v Sloveniji dela izven strokovnih okvirov njihovega izobraževanja. Delež zaposlenih za nedoločen čas se je v obdobju 2000–2010 skoraj prepolovil, izrazito pa se je povečal delež mladih z manj stalnimi oblikami dela. Uradni statistični podatki za zadnje desetletje sicer kažejo trend zmanjševanja brezposelnosti mladih. Kljub temu pa se je v tem obdobju delež mladih, ki sebe dojemajo kot brezposelne, občutno povečal. Ob upoštevanju take opredelitve brezposelne osebe je stopnja brezposelnosti v starostni skupini 15–24 let v letu 2000 znašala približno 18 odstotkov, v letu 2010 pa kar 25 odstotkov. Mladinska politika se bo v prihodnje zagotovo srečevala s sorazmerno velikim in rastočim številom diplomantov in (predvsem) diplomantk, ki ne bodo našli svoji izobrazbi ustrezne zaposlitve.

3.1.2 Izobrazbena struktura med mladimi

Podatki kažejo, da je bila rast visokošolskega izobraževanja v zadnjih desetletjih zelo visoka in presega obseg v EU. V letu 2008 je bil delež študirajoče mladine v starosti med 20 in 24 let v Sloveniji daleč najvišji med državami EU-27. Izrazito povečanje števila študentov v obdobju 2001–2007 sovпада z upadanjem deleža BDP, namenjenega terciarnemu izobraževanju, kar poraja dvom o potrebni vsebinski kakovosti tega izobraževanja. Delež posameznikov, ki

zgodaj opustijo šolanje, je bil v letu 2007 med državami EU-27 najnižji prav v Sloveniji. Več kot 92 odstotkov mladih meni, da se bodo v prihodnje udeleževali neformalnih oblik izobraževanja. Mladostniki v Sloveniji se zavedajo pomena neformalnega izobraževanja, vendar razen tujih jezikov in računalništva skoraj ne omenjajo sestavin, ki spadajo v podjetništvo, samozaposlovanje in izumiteljstvo. Pripravljenost mladih, da sprejmejo različne ukrepe za zmanjševanje tveganja brezposelnosti, narašča že vsaj od leta 2005.

3.1.3 Tveganje revščine

Podatki kažejo, da je razpoložljivi dohodek mladih v Sloveniji občutno nižji od povprečja EU-15, in da razlika, ki se je do leta 2009 zmanjševala, ponovno narašča. Prav tako so uradni podatki Eurostata in trenutna študija pokazali porast ekonomske neenakosti mladih v Sloveniji. Slovenska mladina v glavnem živi v relativno majhnih, materialno dobro opremljeni gospodinjstvih (skoraj vsa gospodinjstva imajo avto, osebni računalnik in dostop do spleta, mobilni telefon, itd.), skupaj z izobraženimi starši, obenem pa so rezultati pokazali na nadaljevanje t.i. "sredozemskega" vzorca, saj je delež mladih, ki živijo s starši, še vedno nad evropskim povprečjem. Vendar pa so rezultati raziskave pokazali prelomnico v trendu, saj se je pričel zmanjševati delež le-teh. Stopnja tveganja revščina med mladimi v Sloveniji je opazno nižja od stopnje tveganja, s katero se srečujejo mladi v Evropi. Del teh razlik je mogoče pojasniti s pomočjo poznega odhoda slovenskih mladih od doma.

3.1.4 Opredelitev ciljne skupine s sociološkega vidika

82 % slovenskih mladih verjame, da je "imeti kariero" modno (popularno), temu sledi "biti neodvisen" (81 %), "končati šolo" (81%) in "biti lep, urejen" (78 %). Ker ima dandanes vse manj mladih možnost biti neodvisen in imeti kariero, pogosto prihaja do nezadovoljstva, saj mladi svojih želja, ciljev ne morejo oz. jih zelo težko uresničijo. Zato so zelo pomembni programi, ki mladim omogočajo neodvisnost in samostojnost. Pomemben podatek je tudi ta, da se starostna meja, kdaj se mladi osamosvojijo, odselijo od doma, vsako leto zvišuje. Želja po osamosvojitvi pri mladem človeku v veliki meri ni odvisna samo od njega samega, ampak tudi od socialnih in ekonomskih razmer, v katerih živi (npr. statusa družine, možnost zaposlitve). Tradicionalna merila za konec mladosti so: starost, zaposlitev, zakon, konec šolanja, ekonomska samostojnost in osnovanje družine. Ker mladi od doma in staršev odhajajo vse kasneje, pomeni, da se njihova ekonomsko-materialna, socialna in emocionalna odvisnost od staršev s tem podaljšuje.

3.1.5 Opredelitev ciljne skupine z vidika izobraževanja

Definicij neformalnega izobraževanja/učenja je veliko, preprosto lahko rečemo, da je to vsaka organizirana dejavnost izven formalnega sistema, ki je namenjena določeni ciljni skupini in ima določene učne cilje. Program PRIKAZ temelji na neformalnem izobraževanju. Neformalne vrste izobraževanja ne prinašajo formalno priznanega znanja, prinašajo pa veliko prednosti. Prva izmed prednosti je, da se udeleženci prostovoljno odločijo za sodelovanje v neformalni obliki izobraževanja, kar pomeni, da v njem sodelujejo pretežno ljudje enakih interesov in motivacij. Druga izmed prednosti je, da nam ponuja priložnosti, da se preizkusimo v novih

stvarih, ki niso del naše formalne izobrazbe in s tem odkrivamo nove talente. Kot tretjo prednost neformalnega izobraževanja lahko navedemo socializacijski moment, v katerega smo za čas izobraževanja vpeti in nam nudi priložnosti novega mreženja z ljudmi.

4. CILJI PROGRAMA

4.1 Temeljni namen in cilji

Temeljni namen programa je udeležencem nuditi podporo pri prepoznavanju njegovih notranjih virov moči in pri razvoju le-teh z namenom oblikovanja možne (samo)zaposlitve in za spodbujanje drugih oblik udejanjanja za aktivno reševanje svojega problema brezposelnosti in socialne izključenosti. V programu udeleženci v različnih oblikah sodelovalnega učenja in z mentorsko podporo razvijajo in uresničujejo svoje poslovne ideje (izdelke, storitve, druge pobude).

Osrednji cilji udeležbe so zastavljeni kot:

- delovna (projektna) aktivacija udeležencev,
- prepoznavanje, razvoj in krepitev znanj, veščin, sposobnosti in osebnostnih lastnosti (v nadaljevanju ZVSO) za ustvarjanje zaposlitev, neodvisnih od trga dela (t.i. avtonomne zaposlitve oz. samozaposlovanje),
- spodbujanje iniciativnosti, ustvarjalnosti in podjetništva in ustvarjanje oprijemljivih možnosti za samozaposlitev in/ali zaposlitev,
- č) prepoznavanje, razvoj in krepitev ZVSO za boljši položaj pri vključevanju na trg dela (dvig zaposlitvene perspektive),
- dvig zavesti o pomenu družbene aktivacije in aktivnega državljanstva, vzpostavljanje in krepitev socialnih mrež,
- intelektualna emancipacija udeležencev, krepitev ZVSO, ključnih za samostojno oblikovanje življenjskih ciljev udeležencev,
- povezava osebnega poslanstva udeležencev s poklicno potjo.

4.1 Cilji posameznih modulov programa

4.1.1 Specifični cilji Modula 1

Na ravni udeleženca:

- testira in vrednoti orodja za prepoznavanje svojih vrednot, močnih plati, virov moči;
- vzpostavljanje vlog posameznikov v skupini;
- preskuša sodelovanje v skupini;
- prepozna lastne vrednote, potrebe, želje;
- oblikuje osebno projektno ambicijo;
- pozna delovanje izvajalske organizacije.

Na ravni projektne skupine:

- sooblikuje skupinski dogovor;
- vzpostavlja stike z novimi ljudmi in razvija medsebojne povezave;
- sooblikuje dogovor o komunikaciji.

4.1.2 Specifični cilji Modula 2

Na ravni udeleženca:

- pozna in uporabi orodja, metode, za analizo stanja v izbranem okolju;
- ima konkretno in reflektirano izkušnjo z oblikovanjem in izvedbo projektne ideje v konkretnem lokalnem okolju;
- razvija moči za razreševanje lastnih izzivov;
- razvija v rešitev usmerjeno delovanje;
- prepozna, kako lahko s svojimi viri moči odgovarja na izzive svojega socialnega okolja;
- v procesu snovanja projektne ideje sam ustvarja možnosti za realizacijo osebnih in poklicnih ambicij.

Na ravni projektne skupine:

- prepozna individualne, notranje vire moči skupine;
- pozna in uporabi orodja, metode, za analizo stanja v izbranem okolju;
- prepozna potrebe v izbranem okolju;
- pozna potencialne deležnike v okolju.

4.1.3 Specifični cilji Modula 3

Na ravni udeleženca:

- pozna in uporabi načela trajnosti/sonaravnosti;
- pozna proces (orodja, metode) projektnega načrtovanja;
- razvija samostojnost, proaktivno delovanje, solidarnost (delo za razvoj skupnosti);
- se pozicionira v projektni skupini in v socialnem okolju (skupnosti);
- prepoznava lastno vrednost (izboljševanje samopodobe, asertivnost);
- osvoji sposobnost reflektiranja posameznih elementov procesa dela;
- razvija sposobnost usklajevanja, dela v projektni skupini;
- spoznava različne načine za projektno vodenje (delo);
- prepoznava in opredeli različne vloge v projektne delu.

Na ravni projektne skupine:

- izdela projektni načrt za konkretno intervencijo v okolju;
- definira vire, deležnike, potrebne za realizacijo projektne ideje.

4.1.4 Specifični cilji Modula 4

Na ravni udeleženca:

- pridobi realno izkušnjo z implementacijo projektne ideje;
- izkušnjo uporabi pri načrtovanju lastne življenjske poti;
- ustvarja priložnosti za avtonomno zaposlitev;
- pozna orodja za vrednotenje dosežkov in procesa samega;
- se aktivno vključuje v oblikovanje družbene realnosti;
- prepozna pomen praznovanja;
- prepozna možnosti za prenos dosežkov v druga okolja;
- pridobi in uporabi veščine organizacije javnega dogodka, javnega nastopanja ...

Na ravni projektne skupine:

- pozna oblike in možnosti za promocijo svoje dejavnosti;
- se predstavi v lokalnem okolju kot ponudnik izdelka, storitve ali kot pobudnik drugih oblik socialne akcije;
- vzpostavi povezave z deležniki v lokalnem okolju.

4.1.5 Specifični cilji Modula Kontinuirana mentorska podpora

Na ravni udeleženca in projektne skupine:

- razvijanje sposobnosti za samostojno načrtovanje in usklajevanje med različnimi dejavnostmi;
- motiviranje mladih k aktivnem državljanstvu in razvoj sistemov podpore za aktivnosti mladih;
- podpora kreativnemu potencialu mladih iz ranljivih ciljnih skupin;
- omogočanje trajnih učinkov programa.

5. VSEBINSKA IN ORGANIZACIJSKA IZPELJAVA PROGRAMA

5.1 MODULI PROGRAMA

Vsebinsko je izobraževanje organizirano v štirih programskih sklopih, ki jih imenujemo moduli, in s kontinuirano mentorsko podporo po 4. modulu.

TABELA: Vsebine v programu PRiKAZ po posameznih programskih sklopih

PRIPOROČENO TRAJANJE	VSEBINE
MODUL 1: 2 TEDNA	INDIVIDUALNI DEL Definiranje začetnega, izhodiščnega, stanja (motivacija, potrebe, vrednote) posameznika; oblikovanje individualnega dogovora z mentorjem. SKUPINSKI DEL Spoznavne aktivnosti; potrebe, vrednote skupine, oblikovanje skupinskega dogovora; spoznavanje dejavnosti izvajalske organizacije; oblikovanje osebnega poslanstva in vizije (vrednote, viri moči, strasti posameznika,...).
MODUL 2: 4 TEDNI	INTENZIVNA GRADNJA SKUPINE S KONKRETNO AKCIJO V OKOLJU 1-tedenska skupinska aktivnost v okolju izven matičnega okolja; načrtovanje in izpeljava krajšega projekta v okolju, kjer poteka intenzivna gradnja skupine; refleksija/prenos izkušnje v drugo fazo modula. DELO V IZBRANEM LOKALNEM OKOLJU Mreženje (analiza stanja, definiranje potreb, raziskava). PROJEKTNO NAČRTOVANJE Iskanje presečišč med osebnim poslanstvom in rezultati mreženja; opredelitev vrednot projektne skupine in skupinskega poslanstva; oblikovanje projektne ideje (idejnega načrta za produkt ali storitev); opredelitev virov moči v skupini. INDIVIDUALNI DEL Udeleženci spremljajo svoj razvoj; opredelijo, kako lahko s samo-realizacijo delujejo širše kot zgolj za zadovoljevanje lastnih potreb.
MODUL 3: 4 TEDNI	IZOBRAŽEVALNE VSEBINE (vključevanje zunanjih sodelavcev) Projektno načrtovanje; trajnost//sonaravnost; načela kooperativnega dela, socialnega podjetništva in drugih družbeno odgovornih oblik poslovanja. PROJEKTNO NAČRTOVANJE (samostojno skupinsko delo z mentorsko podporo) Izdelava podrobnega projektne načrta (opredelitev in načrtovanje projektnih faz); pretres projektne ideje skozi sito načel trajnosti/sonaravnosti; priprave na realizacijo (logistična, vsebinska, kadrovska, komunikacija z javnostjo ...). INDIVIDUALNI DEL Udeleženci spremljajo svoj razvoj;

	Udeleženec je soustvarjalec procesa učenja, z mentorsko podporo išče zanj najustreznejši učni stil, ki ga prilagaja tako, da ustreza njemu in celotni projektni ekipi.
MODUL 4: 6 TEDNOV	REALIZACIJA projektnega načrta, EVALVACIJA (skupinska in individualna), PRAZNOVANJE (javna predstavitev).
KONTINUI-RANA MENTORSKA PODPORA 8 TEDNOV	Mentorska podpora obsega delo s projektnimi skupinami v procesu realizacije projektne ideje in podporo pri vzpostavljanju organizacijske strukture ter drugih formalnih pogojev. Tako posameznik in/ali projektna skupina v najbolj občutljivi razvojni fazi projekta niso primorani iskati institucionalnih okvirov delovanja, ampak se za najprimernejšo obliko pravnega subjekta za projekt odločajo ob osamosvojitvi (avtonomnem nadaljnjem izvajanju) projekta.

5.2 ORGANIZACIJA IZOBRAŽEVANJA

Izobraževalni načrt programa PRiKAZ je odprtega tipa. To pomeni, da je izvajanje vsebin prilagojeno in se sprotno prilagaja glede na okoliščine. Te so odvisne od sposobnosti, poprejšnjega znanja in izkušenj ter motivacije udeležencev in potreb, ki se pojavijo v procesu izvajanja programa. Udeleženci sodelujejo pri načrtovanju, sooblikujejo vsebine programa in se aktivno vključujejo tudi v evalvacijo (Kroflič, 1997).

Izobraževanje v programu je organizirano v treh sklopih:

- izobraževanje v štirih programskih modulih

Moduli so programski sklopi, ki se izvajajo strnjeno. Opremljeni so predvsem vsebinsko, časovna opredelitev pa je zgolj priporočena. To v izvajanju programa pomeni, da se lahko med seboj tudi prepletajo, izvedejo prej ali kasneje, se ponovno izvedejo in podobno, če je to potrebno zaradi dinamike izvajanja aktivnosti.

- kontinuirana mentorska podpora

Kontinuirana mentorska podpora je organizirana tedensko v dogovoru med udeleženci in mentorji in poteka v času po oz. kot podpora realizaciji projektnega načrta.

- individualni del

Individualno delo z udeleženci je aktivnost, ki se izvaja vzporedno s programskimi sklopi in je namenjena procesu samoevalvacije in mentorski podpori udeležencem pri spremljanju doseganja programskih ciljev.

Kot izvajalske organizacije predvidevamo neformalna učna okolja kot so mladinski centri in druge mladinske organizacije, ki delujejo v mladinskem sektorju, opredeljene v skladu z Zakonom o javnem interesu v mladinskem sektorju (ZJIMS):

- da redno izvajajo mladinske programe oziroma programe za mlade iz 4. člena tega zakona;
- da izkazujejo pomembnejše dosežke pri razvoju in povezovanju mladinskega dela in
- da razpolagajo z ustreznimi materialnimi in človeškimi zmogljivostmi za delovanje.

Izvajanje enotedenske intenzivne gradnje skupine v drugem modulu je predvideno izven matičnega (domačega) okolja, pri čemer za izvedbo omogočimo skupno bivanje in organizacijo vsakdanjega življenja za celotno skupino. Naloge in odgovornosti za nemoten potek aktivnosti opredelijo udeleženci in mentorji skupaj.

Za izvajanje programskih aktivnosti je predvideno tudi vključevanje različnih deležnikov v okolju v sektorju (mladinske, izobraževalne organizacije) in medsektorsko (realni sektor, šole, nevladne organizacije, ki delujejo v različnih sektorjih) ter komunikacija s širšo skupnostjo. Velik pomen ima sodelovanje z javnimi strokovnimi organizacijami, kot so Zavod RS za zaposlovanje, Centri za socialno delo pa tudi fakultete, inštituti, kulturne ustanove ipd., ter z oblikovalci politik (MIZŠ, ZRSZ). Za vključevanje na posebnih strokovnih področjih se v programu povezujemo tudi s posamezniki, strokovnjaki na posameznih področjih.

5.3 TRAJANJE PROGRAMA

5.3.1 Časovni obseg

Organizirano izobraževalno delo v programu se izvaja v minimalnem obsegu 400 ur v naslednjem časovnem razporedu:

- 16 tednov (4 mesece) za izvedbo štirih Modulov, 25 ur tedensko.

Po izvajanju programa v štirih moduli je v programu predvidenih še 60 ur Kontinuirane mentorske podpore udeležencem, in sicer po časovnem razporedu:

- 4 tedne (1. mesec po organiziranem izobraževalnem delu) za Kontinuirano mentorsko podporo, 10 ur tedensko,
- 4 tedne (2. mesec po organiziranem izobraževalnem delu) za Kontinuirano mentorsko podporo, 5 ur tedensko.

5.3.2 Letna razvrstitev

Z vidika organizacije, ki izvaja program, lahko izobraževanje v programu poteka v dveh izvedbah v enem koledarskem letu:

- jesenska izvedba programa (od začetka septembra do konca februarja)

Organizirano izobraževalno delo v štirih moduli poteka od 1. septembra do 31. decembra, v januarju in februarju poteka kontinuirana mentorska podpora.

V januarju in februarju potekajo priprave ter animacija in sprejem udeležencev za spomladansko izvedbo programa.

- spomladanska izvedba programa (od začetka marca do konca avgusta)

Organizirano izobraževalno delo v štirih moduli poteka od 1. marca do 30. junija, v juliju in avgustu poteka kontinuirana mentorska podpora.

V juliju in avgustu potekajo priprave ter animacija in sprejem udeležencev za spomladansko izvedbo programa.

Prosti dnevi med organiziranim izobraževalnim delom v štirih moduli so vezani na dela proste dneve v državi.

Po koncu vsake izvedbe programa je predvidena evalvacija doseženih rezultatov v programu.

5.3.3 Tedenska razvrstitev

Dejavnosti organiziranega izobraževalnega dela v štirih modulih praviloma potekajo pet dni v tednu, od ponedeljka do petka. Predviden obseg v tem delu programa je 25 ur tedensko, ki jih mentorji skupaj z udeleženci smiselno razporejajo glede na dinamiko dela v posameznih modulih.

Kontinuirana mentorska podpora se v prvem mesecu izvaja 10 ur tedensko, v drugem mesecu pa 5 ur tedensko. Mentorji in udeleženci se za termine dogovarjajo glede na razpoložljivost in potrebe.

Kontinuirana mentorska podpora je lahko skupinska ali individualna, glede na zastavljeno smer (samo)zaposlovanja projektnih skupin in/ali posameznikov.

5.3.4 Dnevna razporeditev

V okviru organiziranega izobraževalnega dela v štirih modulih dnevne dejavnosti potekajo vsak delovni dan v tednu (od ponedeljka do petka) in trajajo največ pet ur.

Dnevna organizacija dela v programu obsega naslednje dejavnosti:

- ogrevanje, dejavnost, namenjena medsebojnemu povezovanju skupine in spodbujanju telesnega in miselnega prebujanja ob vstopu v vsebine dneva;
- osrednja aktivnost, ki je vsebinsko in metodološko oblikovana glede na programski modul;
- refleksija, v kateri razmišljanje ali presojo o poteku dneva z namenom natančnejšega vpogled v počutje posameznikov ter *pomen* in razsežnosti opravljenih aktivnosti.

Med dejavnostmi je namenjeno pol ure za daljši odmor. Sicer se za odmore med potekom organiziranega izobraževalnega dela udeleženci in mentorji dogovarjajo skupaj, smiselno glede na potek dela in z upoštevanjem potreb v skupini.

Glede na naravo dejavnosti ali delo na terenu in podobno, si mentorji in udeleženci shemo dneva smiselno priredijo.

TABELA: Shema dneva v programu PRiKAZ

Trajanje	Aktivnost
30 min	OGREVANJE
90 min	AKTIVNOST
30 min	ODMOR
120 min	AKTIVNOST
30 min	REFLEKSIJA

5.4 PROJEKTNA SKUPINA

Osnovna celica programa je projektna skupina, ki z razvojem projektne ideje napreduje na poti uresničevanju projektnih ciljev. Projektno skupino sestavlja od tri do pet udeležencev, ki jih spremlja en mentor ves čas trajanja programa in izvedbe projekta.

V okviru ene izvedbe programa je lahko vključena ena ali več projektnih skupin, vendar največ tri: od 9 do 15 udeležencev, ki jih spremljajo trije mentorji.

V program se vključujejo brezposelni z različnimi stopnjami izobrazbe (od brezposelnih mladih z nedokončano izobrazbo do diplomantov fakultet) ter študenti, ki so še v procesu oblikovanja svoje poklicne poti. Tako so tudi projektne skupine so izobrazbeno mešane. Na ta način je predvideno, da se bodo udeleženci lahko zaposlovali na različnih ravneh izvajanja projektnih nalog v projektih, ki jih bodo zasnovali in preizkusili v programu.

Za izvajanje vsebin, ki presegajo znanje in izkušnje mentorja se v proces izobraževanja vključujejo še zunanji (strokovni) sodelavci. To so strokovnjaki na različnih področjih in jih v izvajanje programa vključujemo glede na potrebe po posameznih vsebinah. Njihovo znanje in strokovnost ni vnaprej določeno, ker so potrebe po njihovem vključevanju definirane glede na projektno idejo, ki so jo zasnovali in jo razvijajo udeleženci.

TABELA: Število mentorjev in zunanjih sodelavcev

Št. projektnih skupin (udeležencev)	Št. mentorjev	Delež vključevanja zunanjih sodelavcev
Ena (3 – 5 udeležencev)	En mentor	0,25 – 0,5
Dve (6 – 10 udeležencev)	Dva mentorja	0,5 – 0,75
Tri (9 – 15 udeležencev)	Trije mentorji	0,75 – 1

6. POGOJI ZA VKLJUČITEV V IZOBRAŽEVANJE

V program se lahko vključujejo mladi, ki izpolnjujejo pogoje:

- so stari med 18 in 29 let;
- nimajo zaposlitve oz. urejenega statusa iz delovnega razmerja.

Drugi pogoji za vključitev niso predvideni, kljub temu pa je pri sprejemu kandidatov v program priporočljivo biti pozoren na nekatere parametre, pomembne za oblikovanje projektnih skupin v 2. in 3. modulu programa:

- raznolikost skupine po spolih, po smeri in stopnji izobrazbe, starosti, neformalnih delovnih izkušnjah (študentsko, prostovoljno delo);
- prednost imajo mladi brez delovnih izkušenj (iskalci prvih zaposlitev);
- motiviranost udeležencev oz. izražena želja po spremembi;
- naravnost udeležencev k družbeni odgovornosti.

Vključevanje udeležencev poteka na osnovi uvodnega intervjuja, ki naj bo vsebinsko in metodološko vezan na izvajanje programa. Udeležencu v intervjuju omogočimo izražanje na različne načine (besedno, likovno, zvočno, gibalno). Priporočljivo je, da intervju poteka v nehierarhično postavljeni strukturi, da gre torej v odnosu mentor – kandidat za celosten dialog, in da mentor ustvarja 'prostor' za odgovor kandidata na dani izziv. Primer uvodnega intervjuja kot je bil izveden v pilotnem izvajanju programa v l. 2016 je objavljen v Prilogi 1 tega dokumenta.

7. POGOJI ZA NAPREDOVANJE IN DOKONČANJE IZOBRAŽEVANJA

Program je opredeljen kot program neformalnega izobraževanja, ki ima pogajalski kurikulum, v katerem udeleženci in mentorji spremljajo napredek posameznika in skupine na osnovi ciljev, določenih za posamezni modul izobraževanja. Napredek ocenjujejo na ravni preverjanja učnih izidov, ki so opredeljeni za vsak modul programa. V vsebinskem delu izvajanja programa ni drugih pogojev za napredovanje in dokončanje izobraževanja.

Na ravni obsega prisotnosti udeleženca v programu so opredeljeni pogoji za napredovanje in dokončanje izobraževanja, in sicer morajo udeleženci izkazovati:

- 85 % prisotnost na vsakem od štirih modulov organiziranega izobraževalnega dela in
- prisotnost na 1-tedenski Intenzivni gradnji skupine s konkretno akcijo v okolju v začetku 2. modula programa.

Praviloma bo posameznik vključen v program enkrat, izjemoma bo možna ponovna vključitev na osnovi izražene potrebe udeleženca in presoje mentorja o smiselnosti ponovne vključitve.

8. OBLIKE IN METODE DELA

8.1 IZHODIŠČA

V dejavnostih se dotikamo izključenosti mlajših odraslih iz procesov odločanja, občutka nemoči posameznika pri obvladovanju svojega življenjskega poteka ter množičnega 'by standerstva' – med mladimi in v družbi nasploh. Rdeča nit dejavnosti je proces razvijanja sposobnosti, s katerimi lahko posameznik (ali skupina) razširi svoj vpliv in uporabi lastne moči – zase, za podporo drugim uporabnikom in/ali za socialno akcijo.

Udeleženci so dejavni oblikovalci učnih vsebin. Vsebine dela v programu izhajajo iz njihovih interesnih področij, učenje temelji na jasno postavljenih ciljih in je tako funkcionalno in za udeležence smiselno. Udeleženci sooblikujejo vsebine, aktivnosti in tudi sam proces izvajanja. skozi različne metodološke pristope razvijajo svoja znanja, veščine, sposobnosti in odnose, pridobivajo konkretne izkušnje ter reflektirajo in implementirajo rezultate aktivnosti.

Pri izboru in oblikovanju metod dela izhajamo iz treh temeljnih izhodišč:

1. Aktivna udeležba

Pri sodelovanju v partnerstvih in pri neposrednem delu s ciljnim skupinami ugotavljamo, da je izjemnega pomena uresničevanje načela aktivne udeležbe kot temeljnega, in sicer na ravni: a)

zaposlenih, b) sodelavcev, c) udeležencev in d) partnerstev ter članov mrež. Tako dosegamo optimalno vključenost in motivacijo vseh deležnikov pri nastajanju in izvajanju programov. Aktivna udeležba je najpomembnejša motivacija posameznika za pridobivanje novih kompetenc in spodbuda pri odkrivanju lastnih resursov, predvsem pa uspešna pot k zavedanju znanja, ki ga pridobiva v neformalnih oblikah učenja in s priložnostnim učenjem.

2. Mentorska, institucionalna in administrativna podpora podpora ne le pri oblikovanju, ampak tudi realizaciji projektnih idej, kot najboljčutljivejši razvojni fazi projekta

Temeljna značilnost programa je mentorska podpora, pri čemer so mentorji dejavnosti v izhodišču nevtralni in z metodologijo omogočajo varen prostor za diskusijo o vsebini. Tovrstna podpora udeležencem nudi prepoznavanje in krepitev lastnih virov moči. Izkušnjo, pridobljeno v okviru programa, lahko opredelimo tudi kot trajno znanje, ki si ga udeleženci pridobijo z reflektirano učno izkušnjo v sicer vsebinsko in ciljno zamejenem učnem kontekstu.

3. Trajnost

Program s svojimi cilji in v skladu s cilji trajnostnega razvoja prispeva h kakovostnem izobraževanju, temelji na spodbudnem delovnem in učnem okolju, krepi kakovostne medosebne odnose, razvija socialne kompetence (nenasilje, strpnost, sodelovanje, spoštovanje itd.), pri udeležencih pomaga graditi zdravo samozavest in samopodobo. V dejavnostih spodbujamo ustvarjalnost in dejavnost, spoštovanje občečloveških vrednot ter skrbimo za ohranjanje narave in varovanje okolja (ekološko ozaveščenost in odgovornost), poudarek je na kakovostnem preživljanju prostega časa ter spoznavanju različnih področij kulture.

8.2 METODE DE LA

Projektno delo in projektno učenje, kjer vsi udeleženi v procesu skupaj rešujejo konkretne probleme, ki izhajajo iz skupno dogovorjenih in za vse atraktivnih projektnih vsebin. Projektno učenje je učna metoda neformalnega izobraževanja, pri kateri se učimo z aktivnim sodelovanjem v projektih.

Delavnica je podobna projektному delu. Posamezniki udeležajo teoretična spoznanja, rezultat so nove spretnosti, nova spoznanja, izdelek ali dodatno znanje.

Akcijsko učenje (izobraževanje) je sestavni del dejavnosti ali akcije. Poteka lahko v umetno pripravljene situaciji (s simulacijo) ali v resničnem okolju. Pogosto je sestavni del programa skupinskih akcij v kakem okolju ali območni skupnosti in je povezano z zadovoljevanjem potreb te skupnosti.

Dialoško učenje poteka v skupini mladih, ki si delijo podobno okolje in s tem podobne izkušnje. Ključ do tega pa so usposabljanja v primarnih skupinah mladih.

Open Space je neformalen in demokratičen način za izmenjavo osebnih izkušenj in pogledov na izbrano temo. Podrobne vsebine (tj. specifične teme za razpravo) sestavljajo udeleženci sami in sami so tudi motor in spodbujevalec celotnega procesa.

Antropološko raziskovanje oz. neposredno opazovanje z udeležbo kombiniramo z nekaterimi formalnimi načini pridobivanja podatkov, kot je polstrukturirani intervju.

Diskusija je izražanje in dokazovanje svojih stališč v zvezi s sporno temo. Glavni cilj udeleženi je v iskanju skupnih točk.

Viharjenje možganov je skupinska metoda dela s štirimi pravili, ki so namenjena pospeševanju ustvarjanja novih idej in zmanjšanju ovir, ki se pojavljajo v skupinah. Upoštevanje teh pravil naj bi privedlo do sinergije, ki poveča ustvarjalnost skupine.

Terensko delo je vedno tudi raziskovanje terena in raziskovanje ter zaznavanje potreb. Terensko delo poznamo v treh temeljnih sklopih: ulično, na domu in v okviru drugih služb.

Poleg predstavljenih metod pri svojem delu uporabljamo še študijske krožke, akcijsko raziskovanje, metodo pogovora, metodo razprave, metodo študija primera, igre vlog, metoda opazovanja, zaznavanja, občutenja ...

9. VLOGA MENTORJA

Temeljna značilnost programa je mentorska podpora udeležencem. Mentor udeležencem daje podporo pri uresničevanju njihovih projektnih idej in spodbuja njihovo aktivnost na osebni in družbeni ravni. Udeležencem omogoča varen prostor za diskusijo o vsebinah. Uporabljena metodologija udeležence izzove k aktivnosti in sodelovanju. Vsebine, ki nastajajo, so rezultat udeležencev in so odvisne od njihovega prispevka in izhajajo iz njihovih potreb, sposobnosti in interesov.

Ob mentorski podpori udeleženec prepoznava svoje vrednote, učne potrebe, želje in na podlagi teh spoznanj oblikuje smer učenja. Udeleženec je soustvarjalec procesa učenja, skupaj z mentorjem išče zanj najustreznejši učni stil. Mentor spremlja učni proces in podaja povratne informacije. Tako spodbuja celosten razvoj udeleženca, ustvarja priložnosti za učenje, mu postavlja izzive, v katerih prevzema odgovornosti, daje konstruktivne povratne informacije tako o močnih kot šibkih področjih udeleženca, nudi podporo pri iskanju odgovorov na vprašanja in je dosegljiv za pogovor. Pomembno je, da udeležencem daje podporo pri zbiranju ustreznih informacij ter pri vzpostavitvi mreže socialnih stikov.

Z vključevanjem v program udeleženci razvijejo in preizkusijo konkretne projektne ideje, s katerimi dolgoročno rešujejo svojo življenjsko situacijo, kar posledično pomeni preprečevanje njihovega povratka v stanje brezposelnosti in socialne izključenosti. Mentorjeva naloga je, da vzpostavi pogoje za refleksijo, po kateri imata proces in izkušnja učni izid, ki je prenosljiv na številna druga področja udejstvovanja udeležencev ne glede na (ne)uspešnost preizkusa.

Mentor omogoča enakovredne, nehierarhične, vključujoče, zaupljive in spoštljive odnose. Skozi proces mentorstva se izpopolnjujeta tako mentor kot tudi udeleženec. Mentorstvo temelji na uresničevanju enakosti ali intelektualni emancipaciji, kot jo v svojem Nevednem učitelju poimenuje Rancière (Rancière, 2005). Mentor je zgolj postavljalec vprašanj in izzivov, ki tako provocira in spodbuja oblikovanje ali izražanje stališč vseh udeleženih. Pri tem se tudi sam sprašuje in išče odgovore na taista vprašanja, zato v njegovem vedenju in v vedenju ostalih ni razlik.

V tem procesu je ključen dialog, v katerem udeleženi skupaj ustvarjajo vsebine, učne momente in spoznanja in so tako glede na znanje v enakovrednem položaju. Brazilski pedagog Paulo Freire (Freire, 1971) je opisoval dialoško učenje kot sredstvo emancipacije in participacije. V dialoškem učenju se vsebina ustvarja skozi dialog. Učitelj (v našem primeru mentor) se ne postavlja nad učenca (v našem primeru udeleženca), ne ustvarja vsebine, ki naj bi jo učenec sprejel. Ne učitelj, ne učenec nista sama zase njena avtorja, temveč do nje prideta skupaj. Dialog je akt kreacije in re-kreacije, v katerem se srečata refleksija in izkušnja udeleženih.

SEZNAM VIROV

Resolucija o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2013–2020 (ReNPIO13–20). Dostopno na:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/npbDocPdf?idPredpisa=RESO97&type=pdf>

RESOLUCIJA o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022 (ReNPM13–22). Dostopno na:

https://www.uradni-list.si/files/RS_-2013-090-03261-OB~P001-0000.PDF#!/pdf

¹ZORKO, Manja. 2016. Indeks mladih 2016. Graditev temeljev za mladinsko politiko, temelječo na dokazih. Ljubljana: Mladinski svet Slovenije. Dostopno na:

http://www.mss.si/datoteke/MDM16/Indeks_mladih_2016_Slovenija.pdf in

<http://www.mss.si/datoteke/MDM16/INFOGRAFIKA.png> [4. 11. 2016]

IZOBRAŽEVALNI programi. Izobraževanje odraslih. Projektno učenje za mlajše odrasle. 2000.

Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod za šolstvo. Dostopno na:

<http://programoteka.acs.si/PDF/PUM.pdf>. [4. 11. 2016]

PROGRAM Projektno učenje mlajših odraslih. (PUM-O). 2015. Ljubljana: Andragoški center

Slovenije. Dostopno na: <http://arhiv.acs.si/programi/PUM-O.pdf>. [4. 11. 2016]

ATLAGIČ, Goran, idr.. 2006. PROJEKTNO delo: gradivo za učitelje. Ljubljana: Center za poklicno izobraževanje. Dostopno na:

http://www.cpi.si/files/cpi/userfiles/Publikacije/Projektno_delo.pdf. [4. 11. 2016]

PERČIČ, Eva, idr.. 2015. Stanje in potencial coworkinga v Sloveniji: študija o rezultatih pilotnega projekta coworkinga oz. sodela ter možnosti implementacije pilotnega poslovnega modela kot temeljnega stebra podpornega okolja v okviru socialnega podjetništva. Ljubljana: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Mag. MOŽINA, Estera idr.. 2010. EVALVACIJSKA ŠTUDIJA. Javno veljavni program Projektno učenje za mlajše odrasle (PUM). Program Temeljno usposabljanje za mentorje (TUM PUM).

Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Mladina 2013, 2014. Dostopno na:

http://mfdps.si/Files/Knjiznica/MLADINA-2013_Strnjeno-porocilo.pdf

Lavrič, M. 2010. Mladina [online]. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino in Založba Aristej, 2011. Dostopno na:

http://www.ursm.gov.si/fileadmin/ursm.gov.si/pageuploads/slike/mladina_2010/Mladina2010-2.pdf

Dr. Robi Kroflič (1997). Kurikulum. Raznovrstnost kurikularnega načrtovanja. V: Andragoška spoznanja, št. 1/97. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Freire, P. (2007). Pedagogy of the Oppressed. New York: Continuum.

Rancière, J. (2005). Nevedni učitelj. Ljubljana. En-knap, Prehodi 2005.

Marentič Požarnik, M. (1992). Izkustveno učenje – modna muha, skupek tehnik ali alternativni model pomembnega učenja? V: SODOBNA PEDAGOGIKA. Ljubljana: Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije, letnik 43, št. 1–2.

PRILOGA

PRILOGA 1: OBRAZEC: Načrtovanje aktivnosti

NASLOV AKTIVNOSTI (vsebina)	
Trajanje (v minutah)	
Opis aktivnosti (potek izvedbe aktivnosti)	
Namen in cilji aktivnosti	
Pričakovani rezultati	
Refleksija	
Drugi zapisi (odzivi udeležencev, spremljanje procesa, idr.)	



Erasmus+



Belgrade
belgrade.impacthub.net